

Gro vil si nei til klimaavtale

En ny klimaavtale kan bli vedtatt uten at Norge er med. Hvis norske krav ikke blir innfridd i forhandlingene, vil landet nekte å skrive under. Det bekrefter Miljøverndepartementet overfor N&M Bulletin.

Norges ultimatum vekker skarpe reaksjoner, både i internasjonal miljøbevegelse og i FN-kretser. Leder av FNs klimapanel, Bert Bolin, mener Norge setter nasjonale hensyn foran de internasjonale målene.

Statsminister Gro Harlem Brundtland vil nekte å akseptere en klimaavtale som pålegger Norge like store forpliktelser som andre land. (Foto: Ole Steen, Polfoto/Scanfoto.)

side 3

INNHold

- 5 Miljøaktivist arrestert i Nigeria
- 7 Ungdom er opp-tatt av miljøvern
- 7 Strid om flytting av piggsvin
- 10 Dropper rensekrav
- 10 Lever 200 år i ensomhet
- 12 Foreslår øvre Otta-kompromiss

Tungtrafikk ingen adgang

Gamle busser og lastebiler skal stenges ute fra forurensede bykjermer i Sverige. Slik blir det i Göteborg, Stockholm og Malmö i løpet av året.

I byer med mange folk og stor luftforurensning skal myndighetene opprette «miljøson-

er» med spesielle krav til kjøretøyet.

— I praksis betyr det at gamle kjøretøy som forurensar mye blir stengt ute, forteller Anne Marit Hansen i Ecotrafikk Norge. Hun har vært med på forprosjektet «Miljøsoner i Oslo» som bygger på det svenske opplegget.

side 4-5

Ikke tid til å aksjonere

Vi har ikke tid. Slik forklarer miljøorganisasjonene at ingen aksjonerer mot Kinas atomprøvesprengninger.

— Vi er flinkere til å sette saker på dagsorden enn å slutføre dem, innrømmer generalsekretær Terje Kronen i Naturvernforbundet.

side 6

Natur & miljø

Bulletin

UTGIVER: Norges Naturvernforbund ANSV. RED: Arild Svalbjørg
REDAKSJON: Ole P. Pedersen, Jens P. Toldnæs, Siri L. Nilsen, Audun Garberg

Boks 2113 Grünerløkka, 0505 Oslo
BANKGIRO: 8200 01 44203
POSTGIRO: 0803 50 94602
E-POST: redn@sn.no

TELEFON: 22 71 55 20
TELEFAKS: 22 71 56 40
DIREKTE: 22 04 46 + 39 (Nilsen), 40
(Svalbjørg), 41 (Toldnæs), 42
(Pedersen), 44 (Garberg)
NESTE UTGAVE: 9. august 1996.

ANNONSER TLF: 22 71 92 20
ANNONSER FAKS: 22 71 92 38
ABONNEMENT:
199/år (privatpersoner)
500/år (bedrifter)
PRODUKSJON: Gan Grafisk, Oslo.
Trykket på Cyclus, 100% resirkulert

norsk fagpresse®

Håp i Høyre?

Partiet Høyre er i ferd med å bli en nøkkel når Stortinget behandler miljøspørsmål. Med dagens sammensetning av vår lovgivende forsamling er det konservative partiet svært ofte i stand til å avgjøre viktige miljøsaker. Men det er bare unntaksvis at Høyre bruker nøkkelen til å låse igjen for dårlige miljøvalg.

Men det foregår mye god tenking rundt miljøspørsmål i landets nest største parti. Best kjent er naturligvis Kåre Willoch's forvandling fra intelligent statsmann til klok fylkesmann. Men også andre i partiet har lært grunnbetydningen av ordet konservativ. Som ungdomspartiets André Støylen, som i forrige uke gikk ut med sitt klare råd til partiledelsen: Lytt mer til Willoch. Det er ikke radikalisme, men god høyrepolitikk å ta vare på miljøet.

Høyres problem før det med noen troverdighet kan framstå som miljøvennlig er at det stort sett er folk i periferien av makta i partiet som har sett dette. Både Willoch og Støylen har en viss innflytelse, men ingen makt til å meisle ut den konkrete politikken. Det gjør folk med betydelig mindre evne til å tenke prinsipielt.

For partiledelsen bruker bare miljønøkkelen når det ikke finnes storkapital som presser imot. Egentlig ganske underlig, ettersom partiet for lenge siden har tapt velgerne i denne sektoren.

I saker hvor partiet ikke risikerer å få kjeft av de største industriselskapene i Norge, er det derimot et visst håp om at Høyre kan innta en ny rolle som garantist mot grove naturinngrep.

Høyres miljøpolitiske talskvinne Eva Finstad antyder i dette nummeret av Natur & Miljø Bulletin at partiet vil spille en slik rolle i striden om Øvre Otta-utbyggingen.

Både den gode miljøtenkningen blant mange i partiet, og ønsket om å påføre Ap-regjeringen nederlag antyder at Høyre kan bli en viktig alliert for miljøvernet i tiden framover. Det forutsetter imidlertid at partiledelsen blir overbevist av de unge og de gamle i partiet. Og at den har ryggrad nok til å ta en konflikt med pressgrupper nå og da.

Sommerferie!

Som vanlig pakker vi ned pennen i juli, men er tilbake med ferske miljønyheter i begynnelsen av august.

I mellomtiden har du anledning til å gi bort abonnement på Norges beste miljøavis til noen du kjenner! Eller: du kan bestille klassesett av våre tema-bulletiner om energi og miljøgifter, slik at alt er klart til undervisningen til høsten!

Natur & Miljø Bulletin viser seg stadig som det sentrale mediet i miljødebatten. Under Stortingets klimadebatt tidligere i år, var det våre artikler som ble referert i debatten; både av Jens Stoltenberg og Erik Solheim. Ingen andre steder får du fulgt med så godt som i Natur & Miljø Bulletin!

Ja takk, jeg bestiller:

- ☐ Klassesett av tema «Energi» (kr. 190)
☐ Klassesett av tema «Miljøgifter» (kr. 190)
☐ Gaveabonnement på N&M Bulletin til:

Navn:

Adresse:

Postnr:

Sted:

(Abonnementet koster kr. 199, og varer i 12 måneder.)

Bestillerens navn:

Adresse:

Postnr:

Sted:

Sendes til:

N&M Bulletin, boks 2113
Gr.løkka, 0505 Oslo.
Faks: 2271 5640.

Natur & miljø

Bulletin

Norge nekter å godta klimaavtale

En ny klimaavtale kan komme i stand uten Norge som deltaker. Hvis Norge ikke får innfridd sine sentrale krav i de kommende forhandlingene, vil vi nekte å undertegne avtalen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Statsminister Gro Harlem Brundtland holdt for to uker siden et foredrag om klimapolitikk. I foredraget framholdt hun at en ny klimaavtale som tar utgangspunkt i like reduksjoner for alle vestlige land, «ikke vil virke». Statsministeren argumenterte sterkt for at flere land går sammen om en felles forpliktelse.

Betale i utlandet

Leder i Norges forhandlingsdelegasjon, Harald Dovland, bekrefter overfor N&M Bulletin at Brundtlands utsagn betyr at Norge kan nekte å underskrive en slik avtale.

Hvis vi i ytterste konsekvens får en avtale med felles prosentsats, og samtidig ikke kan få felles gjennomføring med kreditt, da kan hennes utsagn tolkes slik, sier Dovland.

Han legger til at Brundt-

lands tale kan sees på som et mandat til forhandlerne, men at de har fulgt denne linjen hele tiden.

Godskrevet tiltak?

Det sentrale poenget for Norge er å få godskrevet tiltak landet finansierer i andre land, på egen konto. Da kan nemlig Norge påberope seg lavere utslipp til en billigere penge enn om vi reduserer utslip-

pene i Norge, mener regjeringen.

Danmark: tvilsomt

Men Norges strategi møter motbør, også hos andre nordiske land. Ulrik Torp ved Miljøstyrelsen i Danmark, tror det blir vanskelig for Brundtland å få gjennomslag for norske særordninger.

Innen EU har det siden 1990 vært meningen å fordele

byrdene for å stabilisere utslippene. EU har ikke klart det. Det blir ikke enklere å skulle fordele utslippene mellom alle «Annex 1-landene», påpeker Torp. Han understreker at Danmark ikke har noen sterk mening om alle land skal ha lik forpliktelse, eller om den skal fordeles forskjellig innen et avgrenset område.

— Nasjonal interesse foran internasjonale mål

Lederen for FNs klimapanel, Bert Bolin, mener Norge setter sin nasjonale økonomi foran de internasjonale miljømålene.

Det er en uheldig situasjon, sier FN-lederen til N&M Bulletin. Han understreker at hovedtemaet — å få bukt med utslippene av skadelige klimagasser — må løstes fram i lyset igjen.

Brundtland er logisk og skikkelig i sine argumenter, og det er ikke rart at de nasjonale interessene kommer foran, sier Bolin. Han hadde imidlertid håpet at i-landene nå skulle enes om et langsiktig mål: å stabilisere mengden av CO2 i atmosfæren på et nivå

som er dobbelt så høyt som i 1850. Det betyr at i-landene antakelig må halvere sine utslipp på lang sikt.

— Norge blir svært ensom

Det vil være meget pinlig for Norge om Brundtlands argumenter blir framført i forhandlingene.

Det sier Delia Villagrasa, koordinator for Climate Network Europe, en organisasjon som arbeider med klimaspørsmål på oppdrag fra europeisk miljøbevegelse.

Alle land kan påberope seg spesielle situasjoner. Hadde vi snakket om store reduksjoner — som 80 prosent på kort tid — ville Brundtland hatt et poeng. Men

det er et faktum at energisløsingen i alle vest-europeiske land ligger rundt 25 — 35 prosent. Det er altså lønnsomt å redusere utslippene, bare ved å fjerne energisløsingen, sier Villagrasa.

Hun mener Norge kan bli stående svært ensom på arenaen etterhvert som forhandlingene går framover.

Japan skal arrangere neste års partskonferanse, og er under press for å innta et mer positivt standpunkt. Om Clinton vinner valget i USA, vil han også ha mulighet til å gjennomføre klimatiltak. Da vil gruppen av tilbakeholdne land splittes. Bare New Zealand, Australia og Norge vil være bakstreverne.

Brundtland alene mot verden?

— Det er jeg som har rett. Resten av verden tar feil. Det er essensen i Gro Harlem Brundtlands foredrag under et klimaseminar i Oslo i juni.

BAKGRUNN

Ole P. Pedersen

Statsministerens foredrag inneholdt et meget viktig punkt: hun sa klart fra om at Norge ikke vil akseptere en ny

klimaavtale som baserer seg på like store prosentvise reduksjoner i alle vestlige land.

Brundtland slo fast at en klimaavtale «ikke vil virke» om den ender med krav om at alle vest-europeiske land skal redusere sine utslipp like mye.

I stedet vil Norge ha gjennomslag for et felles mål i OECD- eller EØS-området.

Det har vært Norges

forhandlingsposisjon lenge. Det oppsiktsvekkende er at statsministeren går så beinhardt ut mot det som har vært strategien til svært mange andre europeiske land.

Tyskland og Danmark har gått inn for at vestlige land skal redusere sine utslipp med 20 prosent innen ti år. Da vil alle land raskt bli tvunget til å gå i riktig retning.

Det er dessuten et stort

spørsmål om en omfattende, felles gjennomføring vil virke. Det må være et meget specifikt regelverk for hvilke prosjekter som er tillatt.

Tyske bilprodusenter kan hevde at Norge skal tilskrives utslipp av klimagasser ved produksjon av biler som selges til Norge. Det kan bli meget vanskelig å begrunne hvorfor et prosjekt er bedre enn et annet.

**Neste
Petroleum as**

Narvik havnefogd

NIVA

Thor's Kemiske Fabrikker

Trafikkforskning

Svenskene får renere byluft

I Sverige skal gamle busser og lastebiler stenges ute fra forurensede bykjerner. — Slik kan vi få renere luft og mindre støy i norske byer også, sier Anne Marit Hansen i Ecotrafic Norge.

*N&M Bulletin
Siri Lehne Nilsen*

Stikkordet er «miljøsoner»: I byer med mange folk og stor luftforurensning kan myndighetene opprette soner hvor det stilles spesielle krav til kjøretøyet. Sann blir det i Göteborg, Stockholm og Malmö i løpet av året.

— Svenskene vil stille tekniske krav til tungtrafikken i miljøsonene. I praksis betyr

det at gamle kjøretøy som forurenser mye blir stengt ute, forteller Hansen. Hun har vært med på å lage forprosjektet «Miljøsoner i Oslo». Det bygges på det svenske opplegget, og sammenligner med norske forhold.

Mulig i Norge

— Norge har de samme reglene for kjøretøy som Sverige, så det er mulig å gjøre det samme i sterkt forurensede norske byer, sier Hansen, og viser spesielt til Oslo, Drammen, Bergen og Trondheim.

— En betingelse er selvsagt at kommunene selv ønsker det. Dessuten kan det være behov for en ekstra forskrift i Veitrafikkloven.

— Begrensningene kan settes på tungtrafikk som i Sverige, men man kan også tenke seg restriksjoner på en

rekke andre områder: industri, oppvarming og privatbiler. Poenget er at i en del områder er forurensningen så stor at noe må gjøres. Det er ikke dermed sagt at det har noe for seg å innføre like strenge krav over hele landet. Miljøsoner kan være et godt system for å ta slike hensyn, mener Hansen.

Hun tror miljøsonene i tillegg vil ha en psykologisk effekt: De vil gjøre folk forberedt på spesielle tiltak i sonene, og fremme politisk vilje til å gjøre noe i områdene.

Store forbedringer

Svenskene har i første omgang valgt å fokusere på tungtrafikken, fordi den forurenser mye i forhold til antallet kjøretøy.

— Det monner å stille

tekniske krav til denne trafikktypen. For eksempel slipper en ti år gammel buss ut dobbelt så mye nitrogenoksider (NOx) som en ny, sier Hansen.

Bare kjøretøy som tilfredsstiller krav som innen 1999 vil bli stilt til alle nye kjøretøy i EU skal slippes inn i miljøsonene i Sverige.

Ikke økonomisk knekk

Omfattende merking av de svenske miljøsonene blir ikke aktuelt. Man satser på informasjon til dem det gjelder. Godkjente biler skal merkes, og overtredelse av reglene straffes med bøter.

Hansen tror ikke ordningen vil få dramatiske konsekvenser for økonomien til transportfirmaer.

— Større firmaer vil alltid ha en del nye kjøretøy som

kan brukes i miljøsonene, mens den private lastebil-eieren vil få dispensasjon fra kravene, sier hun, og legger til:

— Kravet om å få kjøre hvor man vil har lenge vært en hellig ku i Norge. Men det viser seg at kravet har så alvorlige konsekvenser at det ikke kan godtas over alt til enhver tid.

EU forsinket

Egentlig skulle Stockholm, Malmö og Göteborg fått sine miljøsoner 1. april i år, men en bemerkning fra EU-kommisjonen har utsatt tiltaket. Man var redd miljøsonene ville bli konkurransevridende.

— Resultatet blir trolig at svenskene ikke kan stille krav til tungtransport som kommer fra andre EU-land. Men det er såpass få at det ikke vil ha noen særlig effekt på miljøsituasjonen, sier Hansen.

Køprising gir bedre luft

Køprising kan gjøre Oslo-miljøet bedre, konkluderer Transportøkonomisk institutt (TØI) i en ny rapport.

En bompris på 30 kroner i en rush-time hver morgen og ettermiddag vil redusere antallet turer gjennom bompengeringen med 20 prosent.

Færre biler og bedre trafikkavvikling gir mindre forbruk av drivstoff og dermed mindre luftforurensning. De gjenværende bilistene vil dessuten spare

kjøretid og kjørekostnader på opptil 116 millioner kroner per år.

Hovedpoenget med køprisingen er at bilistene skal ta hensyn til hva kjøringen koster samfunnet når de tar sine valg.

TØI har regnet på flere forskjellige alternativer, både med og uten bedret kollektivtilbud. Med utvidet tilbud er verdien av tidsbesparelser for kollektivtrafikanter beregnet til 400 — 500 millioner kroner per år.

Permisjon

Vår redaksjonssekretær Ole P. Pedersen går nå ut permisjon til 1. juli 1997. Pedersen skal være redaktør i InterPost, en ny internett-satsing fra Posten og Statens Datasentral.

Mer blod på Nigerias hender

Nigeria vil ikke ha en ny Ken Saro-Wiva. For å unngå det putter de miljøvernere Nnimmo Bassey i fengsel uten tiltale.

N&M Bulletin

Jens P. Toldnæs

Nnimmo Bassey (37) ble arrestert 5. juni, da han var på vei til et møte med vestafrikanske Friends of the Earth-grupper i Accra i Ghana.

I øyeblikket sitter han fengslet i Nigerias hovedstad Lagos. Bassey er leder for organisasjonen Environmental Rights Action. Organisasjonen er tilsluttet Friends of the Earth (FOE), hvor også Norges Naturvernforbund er medlem.

I tillegg er Bassey et ledende medlem av OilWatch, et nytt nettverk som skal hjelpe lokalbefolkning som er rammet av hensynsløs oljeutvinning.

NNV aksjonerer

Det nigerianske overvåkningsnæringspolitiet hevder Bassey har vært ettersøkt siden 1994. Han har imidlertid

ikke vært arrestert tidligere. FOEs internasjonale sekretariat frykter at det er hans arbeid for menneskerettigheter og miljøvern, spesielt deltagelsen på møtet i Ghana, som er årsak til at han er arrestert.

Naturvernforbundet ønsker å sette i gang tiltak for å hjelpe Bassey.

— Vi har ikke bestemt oss for hvordan vi skal aksjonere, men det er klart vi vil gjøre det vi kan for å hjelpe ham. Vi har ikke glemt Ken Saro-Wiva, sier informasjonssjef i Naturvernforbundet, Kåre Olerud, til N&M Bulletin.

Uklart

I følge Amnesty international er det uklart hvorfor Bassey er arrestert. Han er ikke tiltalt for noen spesiell forbrytelse. I 1994 var det flere demonstrasjoner i Nigeria, hvor demonstranter ble drept. Bassey var blant 35 demonstranter som var ettersøkt etter disse demonstrasjonene.

**ØSTFOLD
ENERGIVERK A/S**

**AASS BRYGGERI
Norges Eldste**

PRODUSENT AV SILDEMEL OG
SPESIALMEL TIL FOR

AVFALLSBEHANDLING

TEL: 77 84 06 55
Avfallsinnsamling og
spesialavfallsmottak.

**SENJA
AVFALLSELSKAP BA**
Botnågen, 9300 Finnsnes

STS AS
Schweigaardsgt. 33

Mitsubishi Motors Co

MMC Norge AS ... et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Riseløkken, 0516 Oslo
Kontor: Østre Akers vei 62
Telefon: 22 65 14 20
Fax: 22 64 96 99

Trenger politisk vilje

— Det er politisk vilje som skal til for å bedre Oslo-lufta, sier Anne Ebbing, prosjektmedarbeider i Miljøforbedret trafikk i Oslo (Mito).

Måleutstyr og beregningsmodeller for Oslo-lufta er på plass. Mot slutten av sommeren legges en rapport på

bordet som analyserer kostnader og nytte ved forskjellige typer tiltak i Oslo-trafikken.

Utfordring

— Det blir en voldsom utfordring for de politiske partiene å få til formuleringer som alle kan enes om, sier Ebbing. Hun håper politikerne etter hvert vil innse at det ikke lar seg gjøre å bygge seg ut av

problemene med trafikkforurensning i Oslo.

Transportøkonomisk institutt (TØI) er i ferd med å legge siste hånd på kost/nyttanalysen. Her har man sett på kostnadseffektiviteten til blant annet piggedekkeforbud, miljøsoner, kjøprising, kollektivutbygging og innfartsparkering.

Miljøvennlig motorvarmer

Krav om motorvarmer til by-bilister kan gi bedre miljø.

— 80-90 prosent av karbonmonoksiden (CO) og hydrokarbonene (HC) slippes ut før bilen blir varm, sier Anne Marit Hansen i Ecotrafic Norge.

— I tillegg gir motor-

varmeren lavere CO₂-utslipp fordi forbruket av bensin går ned. Dermed kan det også være økonomisk lønnsomt å bruke motorvarmer. Ikke bare de aller kaldeste månedene, men faktisk det meste av året.

— Det er liten politisk vilje til å stille tekniske krav til private bileiere, og jeg tror det er fornuftig ikke å laste så mye

av ansvaret på enkeltmennesker. Men man kunne kanskje tenke seg at by-bedrifter med parkeringsplasser fikk krav om motorvarmere.

Hansen presiserer at motorvarmeren ikke er det eneste saliggjørende. Den gjør ingenting med utslipp av partikler og nitrogendioksid (NO₂).

Kjell Arne Sjøfors
8646 KORGEN

 **Elkem
Tana**

MeesPierson
Munkedamsveien 45
0250 Oslo

ABB Kraft

 AGA
AGA Progas AS
SPESIALISTEN PÅ PROPAN

 Norfolier
Norfolier as & co
Datterselskap av icopal as

 VESTSINK
VARMFORSINKING

SKJERSTAD
KOMMUNE

Kopperå Industrier AS
7533 Kopperå

— Ikke tid til å «ta» Kina

Hvorfor reagerer ingen på de kinesiske atomprøvesprengningene? Frankrike skapte storm da de gjennomførte sine prøvesprengninger i fjor. — Geografisk og kulturell avstand, samt for mye å gjøre, er noen av forklaringene på manglende reaksjoner mot Kina.

N&M Bulletin

Audun Carberg

8. juni sprengte Kina en atom-bombe i testområdet Lop Nor. Nei til atomvåpen demonstrerte utenfor Kinas ambassade i Oslo etter at bomben ble sprengt. Men fra de norske miljøorganisasjonene har stillheten vært total.

— Geografisk og kulturell avstand. Slik forklarer Ole Kopreitan, sekretariatsleder i Nei til atomvåpen, årsaken til de få reaksjonene mot Kinas prøvesprengning.

— På godt og ondt føler vi oss mer i slekt med Frankrike. Derfor blir vi også forbannet når det kommer dritt derfra, sier Kopreitan.

Reaksjoner er sjeldne

Tilsammen er det foretatt 2500 prøvesprengninger i verden, og det hører til unntakene at opinionen reagerer.

— Det interessante er hvorfor det ble så stor oppmerksomhet rundt Frankrike. Årsaken kan være forventninger om at det var slutt på

prøvesprengningene, forventninger som ble brutt av Frankrike, sier Kopreitan.

Følger ikke opp

— Frivillig arbeid er avhengig av at noen tar initiativ. Denne våren har veldig mange saker vært oppe, derfor har vi ikke tatt opp nye ting, og vi har heller ikke fått henvendelser fra andre om å ta opp saken, sier Terje Kronen, generalsekretær i Norges Naturvernforbund.

— Selv om Kina har en voldsom økonomisk utvikling, er landet fortsatt politisk føydalt. Derfor er det ikke like enkelt å vite hvem man skal henvende seg til.

— *Er det et problem at miljøbevegelsen ofte lager voldsomt oppstuss rundt saker, for så å glemme dem etter noen måneder?*

— Vi er flinkere til å sette saker på dagsorden, enn å slutføre dem. Men vi jobber med å forbedre oss. For tilliten til Naturvernforbundet er det viktig at vi følger opp de sakene vi engasjerer oss i, sier Kronen.

— Ting er på sporet

Kalle Hesstvedt i Greenpeace utelukker ikke at organisasjonen kommer til å gjennomføre aksjoner i Norge mot de kinesiske prøvesprengningene. Men Greenpeace-Norge har begrensede ressurser med bare fire ansatte.

— De voldsomme reaksjonene mot Frankrike kom fordi nettopp dette landet tok initiativ til prøvestansavtalen.

Vi har hele tiden visst at vi må bevege oss mot en avtale mens Kina sprenger. Landet har også sagt klart og tydelig at de vil signere avtalen. Så ting er på sporet, selv om vi ikke liker det som skjer i Kina nå, sier Hesstvedt. Han minner om at Greenpeace international jobber mot prøvesprengningene.

— For mye å gjøre

Natur og Ungdom var blant de som aksjonerte mot at Kina prøvesprengte i fjor, men i år har det vært stille fra organisasjonen.

— Vi har for mye å gjøre, forklarer Lars Haltbrekken, leder i Natur og Ungdom.

— Kina har sagt at de skal sprengne en bombe til og så vil de slutte seg til prøvestansavtalen. Derfor har vi ikke prioritert å legge annet arbeid tilside for å aksjonere mot Kina. Men dersom landet ikke fullt ut slutter seg til prøvestansavtalen, blir det aksjoner. Uansett tror jeg at både Frankrike og Kina merket seg de omfattende protestene i fjor. Og det vil være veldig lett å mobilisere opinionen til nye aksjoner fordi saken er så enkel og lettfattelig, sier Haltbrekken.

Utviklingen fortsetter

— Neste kinesiske prøvesprengning kommer sannsynligvis i september, så er det slutt. Men de landene som har atomvåpen vil vedlikeholde og kanskje etterhvert utvikle våpnene med datateknikk, sier Kopreitan.

Energislukende PC

Produksjon av én PC krever like mye energi som en husholdning bruker i løpet av et år. Det skriver Link, bladet til

Friends of the Earth International.

Gruvedrift, steinbrudd, transport av materialer og produksjon av mikro-elektroniske deler er de mest miljøskadelige delene av

prosessen.

Friends of the Earth i Tyskland har siden 1994 laget en årlig oversikt over de minst miljøskadelige PCene. På den måten har de fått i gang en dialog med bransjen.

Natur + ungdom = sant

Glem økonomisk vekst. Norsk ungdom vil ha mindre forurensning og urørt natur istedet. Vern av rovdyr er viktigere enn et sterkt forsvar, viser ny undersøkelse.

N&M Bulletin

Jens P. Toldnæs

Forurensning er like viktig som kriminalitet. Urørt natur er like verdifullt som arbeid til alle. Økonomisk vekst kommer langt ned på norske ungdommers prioriteringsliste. Dette kommer fram i en ny undersøkelse fra Ungforsk.

Ingen uenig i miljøvern?

Ifølge forsker Ketil Skogen kan funnene være uttrykk for at miljøvern nå er innlemmet i «gode» saker som ingen er uenig i. Det er likevel interessant dersom miljøvern er blant de samfunnsmessige parade-

mål norsk ungdom anser som aller viktigst.

Middelklassen mest kritisk til miljøpolitikken

Undersøkelsen, som omfatter nesten 10 000 ungdommer i alderen 14 til 21 år, viser at det er forskjeller mellom ulike grupper av ungdom.

Unge med bakgrunn fra middelklassen prioriterer økonomisk vekst lavere enn andre og er mest kritiske til dagens miljøpolitikk. Dette gjelder også for ungdom med bakgrunn fra primærnæringer. Ungdom fra familier hvor foreldrene har høye administrative stillinger og arbeiderklasseungdom er av motsatt oppfatning.

I likehet med ungdom som går på yrkesfag, eller handel- og kontorlag, har disse gruppene det sterkeste ønske om økonomisk vekst, mens de er mindre begeistret for kritiske miljømål.

Radikale miljøvernere og macho-fiskere

Miljøvernholdninger hos norske ungdommer styres av kulturelle profiler, og kan deles i to leire: «Radikal alternativkultur» og «tradisjonelle verdier». De to gruppene har samme sterke miljøengasjement selv om utgangspunktet er forskjellig. Kanskje er det ikke så overraskende at ungdom som er med i miljøorganisasjoner skiller seg ut ved at de identifiserer seg seg med den radikale alternativ-kulturen.

Dette gjelder likevel ikke for alle ungdommer som ferdes mye i naturen. Medlemmer av jakt- og fiskeforeninger skal ha seg frabedt kultur av den alternative sorten. Her er det macho-idealene som rår.

Piggsvin må ikke flyttes

Naturvernforbundet ønsker å flytte piggsvin fra Rogaland til Telemark. — Biologisk nonsens, mener norsk piggsvin-ekspert.

N&M Bulletin

Jens P. Toldnæs

Flere lokallag av Naturvernforbundet i Telemark søker nå om å sette ut piggsvin i fylket. Dyrene skal flyttes fra Rogaland. Hensikten er å bruke piggsvin som et eksempel på dyreliv i nærmiljøet, ikke å gjøre dem om til halvtamme melkedrikkere i hagen, i følge Alf Rose Sørgeaarden Natur-

vernforbundet i Telemark.

Veterinær Jon M. Arnemo har tatt doktorgrad på piggsvin. Han er ikke særlig begeistret for utsettingsplanene:

— I tillegg til det biologiske aspektet hvor man drar med seg sykdom og gener fra ett sted til et annet er det tilsomt rent dyrevernmessig.

Sannsynligheten for å ta hunner som dier er relativt stor, og det er ikke mulig å undersøke et piggsvin uten å bedøve dyret.

DN avgjør

Søknaden om piggsvinutset-

ting skal avgjøres av Direktoratet for naturforvaltning (DN). DN har tidligere gitt privatpersoner tillatelse til slik utsetting på bestemte vilkår.

På Vega i Nordland er det gjort forsøk med piggsvinutsetting. Bestanden har nærmest eksplodert og dyrene tar egg og fugleunger.

— På en annen øy i nærheten har bakkerugerne forsvunnet som en følge av piggsvin, sier Arnemo.

Øysamfunnene er likevel ikke helt sammenlignbare med forbundets prosjekt fordi piggsvinene ikke har noen naturlige fiender der.

Sagt og skrevet

Vekst inn i himmelen?

— Selv med effektiv energisparing vil vi ha en betydelig vekst i etterspørselen etter kraft. Det vil derfor være behov for vannkraft, gasskraft og kraft fra andre alternative energikilder i fremtiden.

Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg til Aftenposten.

Knock out

— Selv ikke George Foreman kunne slått ut Grønn Skattekommissjon mer effektivt enn Gro Harlem Brundtland.

Kommisjonsmedlem Sveinung Østedal i Naturvernforbundet.

Hva skader Norge?

— Norge vil ikke ha en klimaavtale med like krav om CO2-reduksjoner for alle land. En slik avtale kan skade norsk økonomi.

Statsminister Gro Harlem Brundtland. Arbeiderbladet.

Alle har en unnskyldning

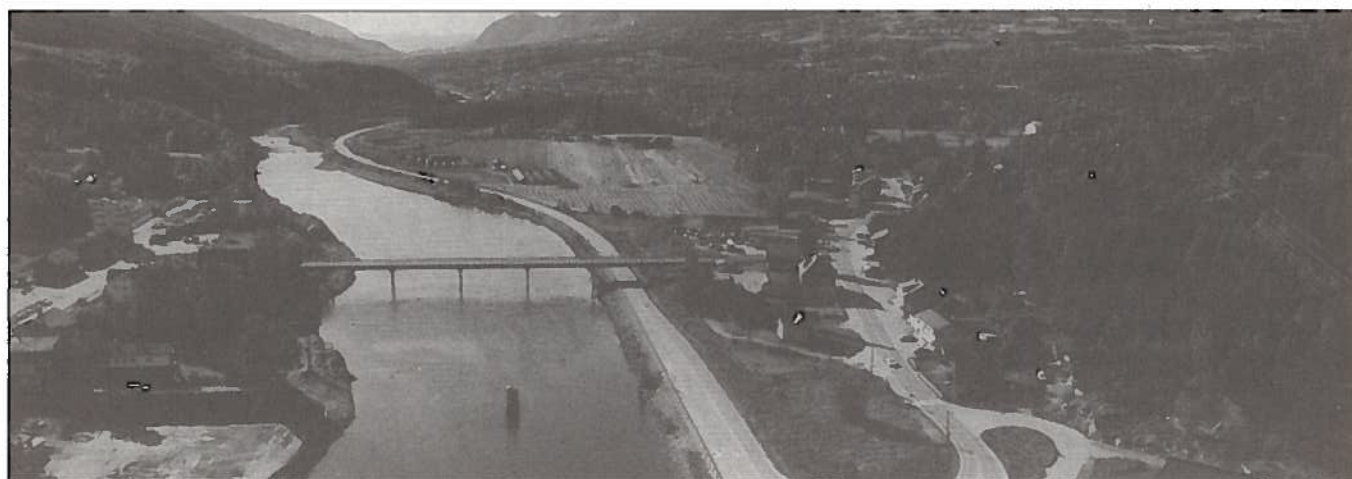
— Alle land har forklaringer på hvorfor akkurat de ikke kan redusere sine utslipp, eller hvorfor de må øke dem. Noen kan ikke gjøre noe fordi de eksporterer elektrisitet, andre fordi de har tungindustri, og så videre. Men alle land er ansvarlige for sine egne utslipp.

Domingo Jiménez-Beltrán, direktør i EUs miljøbyrå til Aftenposten.

— Bli skremt

— Det er riktig å bli skremt. Forsker og «PCB-oppdager» Søren Jensen om miljøgiftene til MiljøAktuelt.

OGSÅ KRAFTUTBYGGERE ER NATURVENNER

Vi gjør mye for å lege sår:
landskapspleie, arondering, tilsåing av tipper,
terskler, utsetting av settefisk m.m.

FHR

Foreningen til Hallingvassdragets regulering
Boks 2481 Solli, 0202 Oslo 2
Tlf. 22 43 50 50

Miljøkalender

28. — 30. juni: Tradisjons-
slått og slåttestefest på Holt gård,
Vestfold. Arrangert av blant
andre Naturvernforbundet i
Vestfold. Mer info: 3306
3035.

1. — 6. juli: Byen som en
organisme. Urban økologi nå
og i framtiden. Konferanse i
København, arrangert av
organisasjonen for fornybar
energi (OVE), tlf: +45 —
3537 3565.

2. — 5. juli: Konferanse om
biologisk mangfold og
spredning av fremmede arter,
Trondheim. Arrangert av
Miljøverndepartementet.

8. — 19. juli: Partskonfer-
anse under klimakonvensjo-
nen og forhandlinger om ny
klimaavtale, Geneve.

13. — 15. august: IFOAM-
96. Internasjonal vitenskaps-
konferanse i København om
organisk landbruk. Mer info:
+45 — 3537 2096.

16. — 18. august: On north-
ern shores and islands.

Internasjonal konferanse i
Strömstad om human økolo-
gi. Mer info: +46 — 31 773
5340.

22. — 25. august:
Bærekraftig utvikling og for-
bruk. Hvordan kan vi som
forbrukere ta miljøansvar?
Seminar på Nansenskolen,
Lillehammer, arrangert av
Norsk humanistisk akademi.
Tlf: 6125 7133.

26. — 30. august: Forhand-
linger om nye miljøavtaler i
regi av ECE-konvensjonen,
Geneve.

27. — 30. august: Offshore
Northern Seas — oljekonfer-
anse i Stavanger. Mer info:
5159 8100.

12. — 15. september: Kon-
feranse i Kirkenes om
miljøet i Barentsregionen.
Arrangører: NGU, NIF,
NITO, Kola science centre.

16. — 19. september:
Miljøbykonferansen 1996 —
fra ord til handling.
Arrangert i Tromsø av

Miljøverndepartementet og
Tromsø kommune.

Oktober: Forhandlinger om
ny klimaavtale, Geneve.

Oktober: Internasjonal
fagmesse for miljørettet
utstyr og teknologiske tjen-
ester, Lyon. Mer info:
Franske fagmesser, 2242
1860.

5. — 6. november:
Rensedager i Grimstad.
Fagseminar om biologisk
fosfor/nitrogrenfjerning og
slambehandling. Arrangert
av Høyskolen i Agder, Grim-
stad kommune og NKF. Mer
info: 3725 3000.

13. — 17. november: World
Food Summit i Roma. FN-
konferanse om matvare-
sikkerhet.

25. — 29. november:
Forhandlinger om nye
miljøavtaler i regi av ECE-
konvensjonen, Geneve.

Høsten 1997: Tredje parts-
konferanse under klima-
konvensjonen, Japan.

EU stanser miljøregler?

Sverige kan bli klaget inn for
EU-domstolen, fordi landet
har miljøkrav til biler. Kravene
er handelshindringer, mener
EU-kommisjonen.

Ifølge det svenske bladet
Miljøaktuelt er det svenske
kravet om at inntil fem år
gamle biler skal oppfylle sam-
me utslippskrav som nye biler,
som vekker kommisjonens
vrede. Ifølge Naturvårdsverket
har 100 000 biler fått lavere
utslipp som følge av reglene.

Åpner for PVC-bruk

Det kan bli ny strid om klor-
plasten PVC i Nederland.
Ifølge byrået Newswire vil
miljøvernmyndighetene nå
anbefale bruk av PVC i
byggeindustrien. Forutsetnin-
gen er at materialet kan gjen-
vinnes. Nederlandske myn-
digheter skal imidlertid
komme med en totalvurdering
av klorplastens forurensning
av miljøet i slutten av året.

PLM MOSS GLASS DIVISION

Dolphin DOC as

Plattformvegen 5
4056 Tananger, Norway

Telephone 47 - 51 - 69 43 00
Telefax 47 - 51 - 69 61 56

A Fred. Olsen Company

Kværner Installasjon a.s

Telefon: 51 85 10 00 Fax: 51 85 10 01

SENTER FOR JORDFAGLIG MILJØFORSKNING

1432 ÅS

Fax: 64 94 81 10
Tlf: 64 94 81 00

Dropper rensekrav

Miljøvernministeren dropper kravene om nitrogenrensing ved de fleste kloakkanleggene i ytre Oslofjord. — Norge har gitt opp pådriverrollen i miljøpolitikken, sier Jon Birger Skjærseth ved Fridtjof Nansens institutt.

N&M Bulletin

Siri Lehne Nilsen

Tidligere har miljøvernminister Thorbjørn Berntsen pålagt 27 kloakkanlegg å fjerne nitrogen, men nå har han ombestemt seg. Bare i kloakkanleggene på Østfoldsiden av Oslofjorden kan det bli aktuelt å kreve rensing.

— Dermed vil neppe Norge kunne stå ved sitt løfte om 50 prosent reduksjon i nitrogenutslippene til utsatte områder i Nordsjøen, slik man har forpliktet seg til gjennom Nordsjødeklarasjonen, sier Skjærseth.

— Oppgivelsen av nitrogenrensing føyer seg inn i Norges nye strategi: Landet har gitt opp rollen som pådriver i miljøpolitikken. I stedet er man opptatt av å tilpasse seg egne interesser, i likhet med andre land. Vi har sett den samme utviklingen når det gjelder utslipp av nitrogenoksider (NOx) og karbondioksid (CO₂). Heller ikke der greier Norge å holde de løftene landet har forpliktet seg til internasjonalt. Skjærseth tror imidlertid ikke oppgivelsen vil ha konsekvenser for troverdigheten og stabiliteten til Nordsjødeklarasjonen.

— Alle landene har problemer med nitrogenrensingen, sier han.

Ny rapport

Når Berntsen nå går tilbake på rensekravet, forklarer han det med en rapport som kom tidligere i år. En ekspertgruppe har sett på tilstanden i ytre Oslofjord og konsekvensene av norske utslipp.

— En del av de forskerne vi

har hørt på rådene til tidligere, har nå ombestemt seg. På bakgrunn av rapporten vurderer vi det slik at det først og fremst er på østsiden av Oslofjorden det er aktuelt å rense, sier Inger Glad Stokland i Miljøverndepartementet.

Leder for ekspertgruppen som laget rapporten, Hein Rune Skjoldal ved Havforskningsinstituttet, mener imidlertid at den nye rapporten i hovedtrekk tegner det samme bildet som tidligere bakgrunnsmateriale.

— Det er mulig denne siste rapporten åpner for noe større tvil om effekten av norsk rensing. Men det er ikke tvil om at Ytre Oslofjord er overgjød-slet, og at både norske og langtransporterte utslipp er årsak til det, sier han.

Skjoldal vil ikke uttale seg om hvorvidt det er fornuftig å rense nitrogen fra kloakkanleggene.

— Men jeg har en klar oppfatning av at både norsk og langtransportert tilførsel av

nitrogen bør reduseres, sier han.

Økonomiske årsaker

Terje Kronen i Norges Naturvernforbund mener økonomi er årsaken til at rensekravene droppes.

— Konklusjonene i rapporten tilsier at kravet om nitrogenrensing bør opprettholdes. Men kommunene har presset på for å få staten til å betale en større del av utgiftene til nitrogenfjerning, og det er det ikke nok penger til i statsbudsjettet, sier han.

Usikkert

Hvilke tiltak som skal settes i verk på østsiden av Oslofjorden er ikke klart.

— Vi må samarbeide med kommunene om dette, og både nitrogenfjerning fra kloakkanlegg og fra jordbruket kan bli aktuelt, sier Stokland.

HYDRO FAÇADE

Et effektivt og miljøvennlig middel (kalsiumkarbonat) for rengjøring og fjerning av maling og graffiti fra stein, betong, murstein, marmor, tre og metalloverflater.

Hydro Façade har et landsdekkende nett av utførende entreprenører. Ved ønske om mer informasjon, vennligst kontakt en av våre samarbeidspartnere:

Østfold/Oslo:	Viroy Protection AS, Fredrikstad	tlf. 69 39 86 00
Oso:	Murmeister Birger Olsen AS, Oslo	tlf. 22 22 50 67
	Betonia AS, Oslo	tlf. 22 22 74 00
Buakerud/Oslo:	Vedlikehold-Service AS, Drammen	tlf. 32 81 07 11
Vestfold/Oslo:	Omdahl AS, Larvik	tlf. 33 18 03 90
Telemark:	Hydro Support, Porsgrunn	tlf. 35 56 47 84
Aust-Agder:	Jetmen Protection AS, Arendal	tlf. 37 02 68 30
	KSK Korrosjon AS, Arendal	tlf. 37 09 84 10
Vest-Agder:	Hib-Con AS, Kristiansand	tlf. 38 04 82 20
Rogaland:	BMS Korrosjon AS, Sola	tlf. 51 65 17 44
Hordaland:	Skare Maskin AS, Skare	tlf. 53 64 52 44
	Nomaco AS, Kokstad	tlf. 55 22 87 15
	Vedlikehold-Service AS, Bergen	tlf. 56 17 51 84
Møre og R:	Overflatebehandling AS, Sunndalsøra	tlf. 71 69 04 16
Sør-Trøndelag:	Boysen Bygg AS, Stjørdal	tlf. 74 82 77 20
Nordland:	Nordland Tak & Fasade AS, Bodø	tlf. 75 56 34 20
Troms/Finnmark:	Midt-Troms Betongsaging, Serreisa	tlf. 77 86 11 00

Nord-Trøndelag:
Hedmark:

Ønsker samarbeidspartnere

HYDRO SUPPORT

Herøya Næringspark
Tormod Gjestlands Veg 21
3908 FORSGRUNN
Tlf. 35 56 48 00

ET ENKELT FAKTUM OM FREMTIDEN

NATUREN VIL OVERLEVE UTEN MENNESKET

MENNESKET VIL IKKE OVERLEVE UTEN NATUREN

Siden skapelsen har alle levende skapninger måtte leve i pakt med naturens forutsetninger.

Dette er det uomtvistelige faktum om hva som var, er og blir, betingelsen for menneskeslektens overlevelse som en del av skaperverket.

Den menneskeskapte teknologiske og industrielle utvikling har dessverre ført til at naturens evne til å overleve, i fellesskap med menneskets miljøforurensninger, stadig svekkes.

Bare gjennom en målrettet og kostnadskrevende miljøpolitikk kan vi unngå scenariet «menneskets forsøk på å overleve uten naturen»

Mikal Mikalsen

DIN NATURLIGE SAMARBEIDSPARTNER

Tlf. 51 69 84 00 Fax: 51 69 80 74

George lever i to hundre års ensomhet

«Lonesome George» er en sjelden skapning. Han er 60 år ung, og som den siste kjempeskilpadden av sitt slag har han flere hundre års ungarstiltværelse å se fram til.

N&M Bulletin

Jens P. Toldnæs

Det er en vedmodig historie. På Darwinstasjonen på Galapagosøyene lever Pinta-skilpadden George. Kjempeskilpaddene kan bli flere hundre år gamle, og George med sine 60 er nærmest bare en konfirmant. Han har imidlertid et uløselig problem — han er den siste av sitt slag. Når George ånder ut i sitt skall rundt år 2200, er arten

forsvunnet for godt.

Dansken Jesper Hannibal jobber på Galapagos, og har fulgt George gjennom flere år.

— Teoretisk kan det finnes en til, men håpet svinner for hvert år, sier han til N&M Bulletin.

Geiter og sjøfolk

Ensomme George ble funnet på Pinta-øya i 1976. Tidligere var det rikt med skilpadder på denne øya. De ble imidlertid satt under hardt press da mennesker innførte geiter til øya. Til slutt var det geitene som vant slaget om maten, og bare George var igjen.

Den alvorligste trussel mot kjempeskilpaddene har likevel hvalfangere og sjøfolk stått

for. I seilskutetiden ble det oppdaget at skilpadder kunne klare seg et år uten hverken vått eller tørt når de lå på ryggen i et lagerrom. Det ble vanlig å ta med seg disse dyrene på lange sjøreiser. På den måten hadde sjøfolkene alltid ferskt kjøtt.

Et lite håp

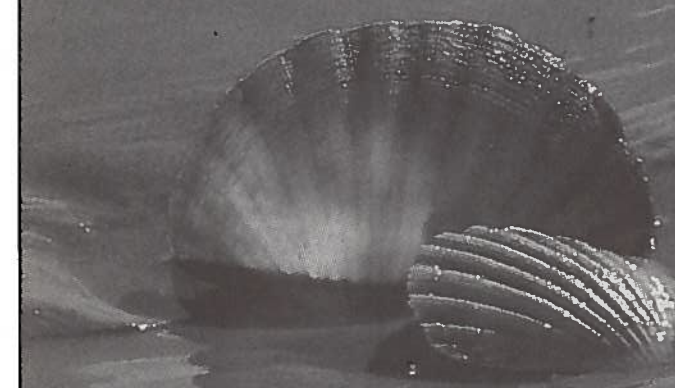
Kanskje er det stadig håp for George. Forskerne på Darwinstasjonen har plassert ham sammen med to hunner av en nært beslektet skilpaddeart. Så langt har ikke dette vært noen suksess. I stedet for å være galant og opptatt av skilpaddeproduksjon jager ensomme George sine forlorte kjæresten vekk.

— Kanskje er det en dårlig ide i utgangspunktet. Avkommet ville uansett blitt hybrider og slike individer dør som regel unge, og uten å bli kjønnsmodne, sier Hannibal.

Skilpadder har vært samlet inn som kjæledyr og til dyrehager i over hundre år. I og med at de blir så gamle, kan det tenkes at det finnes et eksemplar i en bortgjemt dyrehage.

For noen år siden ble det funnet ekskrementer som kan stamme fra en kjempeskilpadder på Pinta-øya. Som et siste forsøk er det nå satt opp en dusør på 10 000 dollar til den som kan finne en make til stakkars George.

A/S Norske Shell — et integrert oljeselskap

A/S Norske Shell er et fullt integrert oljeselskap, som deltar i alle ledd av norsk oljevirksomhet, fra undersøkelse og produksjon til raffinering, forsyning, markedsføring og distribusjon. Selskapet har deltatt aktivt i leting etter olje og gass på den norske kontinentalsokkelen siden de første seismiske undersøkelser ble foretatt i 1964.

HELE VEIEN

Returadresse:

Natur & Miljø Bulletin

Boks 2113 Grünerløkka

0505 Oslo

12 • N&M Bulletin**Nr. 12 • 28. juni • 1996**

DN foreslår Øvre Otta-kompromiss

**Fem av ni sideelver
bør ikke bygges ut.
Direktoratet for
Naturforvaltning
foreslår redusert
utbygging av Øvre
Otta.**

N&M Bulletin
Audun Garberg

I sin høringsuttalelse går Direktoratet for naturforvaltning (DN) inn for en redusert utbygging av Øvre Otta. Sidelvene Tora og Frøysa, som allerede er delvis vernet, mener DN bør tas ut av kons-

esjonen. Elvene kan bli vernet hvis Reinheimen nasjonalpark, med tilhørende landskapsvernområder, blir opprettet.

Også elvene Vulu, Mosagrovi og Blankåi blir foreslått tatt ut. DN's forslag betyr dermed at bare fire av sideelvene til Øvre Otta vil bli berørt av en utbygging.

Vassdrag heves fire meter?

Utbyggerne Glommen og Laagens brukseierforening, Kraftlaget Opplandskraft og Tafjord Kraftselskap vil heve

Heggebotn-vassdraget med fire meter. Oppdemmingen vil legge 300 mål land under vann. DN vil at utbyggerne skal vurdere muligheten for en mindre oppdemming av vatnet.

Tidligere har aksjon Vern Øvre Otta lagt fram et kompromissforslag. Vernegruppen foreslår en mindre utbygging enn direktoratet, der alle sideelvene tas ut. Forslaget fra Vern Øvre Otta betyr utbygging av fallet fra det allerede regulerte Raudalsvatnet og at Øyberget kraftverk blir bygd. Tilsammen vil dette gi 524 GWh.

Ring om Reinheimen

Utbygging av Øvre Otta og sideelvene vil kreve nye kraftledninger. I konsesjon-søknaden er to alternativer foreslått. Begge betyr at en ny kraftledning legges gjennom

områder som kan bli vernet i forbindelse med den foreslåtte Reinheimen nasjonalpark. Langs ledningen må et 38 meter bredt belte være ryddet for trær og busker.

DN mener at kraftgaten og støyen fra ledningene vil redusere verdien av de urørte naturområdene og virke forstyrrende på villreinen. Derfor etterlyser direktoratet utredning av en alternativ trasé som unnår konflikt med naturvern og naturfaglige verdier.

«...et realistisk tredje alternativ som følger hele Ottadalen, nedenfor fjell og fjellnære områder burde ha vært presentert.» Ved en redusert utbygging, der fem av sideelvene tas ut, mener DN at det sannsynligvis ikke vil være behov for en kraftledning med så stor kapasitet som 300 kV.

Skal vurdere saken

— Jeg skal se nærmere på direktoratets forslag, sier Eva Finstad. Hun er miljøpolitisk talskvinne i Høyre, partiet som med stor sannsynlighet kan komme på vippen og avgjøre vassdragets skjebne i Stortinget.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Finstad vil ikke akseptere en utbygging som går på tvers av tidligere vedtak i Stortinget. Det gjelder blant annet øvre deler av elva Tora som ble varig vernet i Verneplan IV.

— Det som er sagt i instillingen til Verneplan IV må holdes.

— Hvordan vurderer du stortingsvedtaket i forhold til utbyggingsøknaden?

— Det virker som om utbyggingen kommer i konflikt med instillingen. Men jeg trenger faglig hjelp til å se nærmere på dette. Kommer utbyggingen i konflikt med det som er vedtatt må vi prøve å begrense eller hindre det. Jeg kan ikke si om DN's forslag går for langt eller for kort, men vedtak gjort i Stortinget må overholdes.

— Utbygging kan også komme i konflikt med forslaget om å opprette Reinheimen nasjonalpark som skal behandles i Stortinget neste år?

— Hvis det kommer i konflikt med de planene vil jeg veldig gjerne ta opp saken, sier Finstad. Hun vil ta kontakt med DN og utbygger for å se nærmere på saken.

Anker til ombudsmannen

Naturkraft har brutt kravene til konsekvensutredninger med sin søknad om å bygge gasskraftverk på Kårstø. Det mener Naturvernforbundet i Rogaland, som ber sivilombudsmannen gripe inn.

Organisasjonen mener at det verken er søkt om konsesjon eller konsekvensutredning for ledninger som må bygges til et eventuelt kraftverk. Fylkeslaget mener dette strider mot Plan- og bygningsloven.

Mer spesialavfall enn antatt

Vi skaper langt mer spesialavfall enn tidligere antatt her til lands. Nye beregninger fra Norsas viser at det totalt ble produsert 630 000 tonn spesialavfall i 1994. Tidligere beregninger lå på drøyt 570 000 tonn.

Årsaken til økningen er først og fremst at spesialavfall som ikke behandles av Norsas er tatt med i den nye beregningen. Av 630 000 tonn, er 30 000 tonn deponert på en måte Norsas ikke kjenner til.